

Sygn. akt II KK 222/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 sierpnia 2017 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Małgorzata Gierszon

SSN Piotr Mirek

Protokolant Anna Janczak

w sprawie A. B.

skazanego z art. 209 § 1 k.k.,

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w trybie art. 535 § 5 k.p.k., bez udziału stron

na posiedzeniu w dniu 9 sierpnia 2017 r.,

kasacji Ministra Sprawiedliwości - Prokuratora Generalnego wniesionej na korzyść
skazanego,

od prawomocnego wyroku Sądu Rejonowego w O. z dnia 14 października 2015 r.,
sygn. akt II K (...),

**I. uchyla zaskarżony wyrok i na podstawie art. 17 § 1 pkt 7
k.p.k. umarza postępowanie w sprawie;**

II. kosztami procesu w sprawie obciąża Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Wyrokiem nakazowym z dnia 28 sierpnia 2015 r., sygn. akt II K (...), Sąd Rejonowy w O. uznał A. B. za winnego tego, że od czerwca 2013 r. do marca 2015 r. uporczywie uchylał się od wykonania ciążącego na nim z mocy wyroku Sądu Rejonowego w O. z dnia 8 września 1999 r., (sygn. akt III RC (...)) obowiązku opieki

w kwocie 300 zł miesięcznie na rzecz P. B., przez niełożenie na utrzymanie syna, przez co naraził go na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych - to jest, uznał go winnym występku z art. 209 § 1 k.k. Za to przestępstwo wymierzył mu karę 12 miesięcy ograniczenia wolności, zobowiązując go w tym okresie na podstawie art. 35 § 1 k.k. do wykonywania nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne, w wymiarze 40 godzin w stosunku miesięcznym.

Na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 pkt 2 k.k. - w brzmieniu obowiązującym do dnia 1 lipca 2015 r. - wykonanie kary ograniczenia wolności Sąd warunkowo zawiesił na okres 3 lat próby. Na podstawie art. 72 § 1 pkt 3 k.k. w zw. z art. 34 § 3 k.k. zobowiązał oskarżonego do regularnego wykonywania ciężącego na nim obowiązku łożenia na utrzymanie syna. Nadto zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa kwotę 250 zł tytułem zwrotu kosztów sądowych, w tym wymierzył opłatę w wysokości 180 zł.

Wyrok ten nie został zaskarżony przez strony i uprawomocnił się dnia 1 października 2015 r.

W dniu 24 czerwca 2015 r. do Sądu Rejonowego w O. wpłynął akt oskarżenia wraz z wnioskiem Prokuratora Rejonowego w O. o skazanie oskarżonego A. B. w trybie art. 335 § 1 k.p.k. bez przeprowadzenia rozprawy. Na posiedzeniu w dniu 14 października 2015 r., w sprawie II K (...), Sąd Rejonowy w O. uwzględnił ten wniosek i wydał wyrok, uznając oskarżonego za winnego zarzucanego mu przestępstwa z art. 209 § 1 k.k., polegającego na tym, że w okresie od 1 czerwca 2013 r. do 1 marca 2015 r. w O. i Ś., uparczywie uchylał się od płacenia raty alimentacyjnej w kwocie 300 zł na rzecz swojego syna P. B., przez co naraził go na niemożność zaspokojenia podstawowych potrzeb życiowych - i za to Sąd wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności.

Na podstawie art. 69 § 1 i 2 k.k. oraz art. 70 § 1 pkt 1 k.k. wykonanie orzeczonej kary pozbawienia wolności warunkowo zawiesił na okres 3 lat próby. Na podstawie art. 72 § 1 pkt 3 k.k. zobowiązał oskarżonego do bieżącego łożenia alimentów na rzecz syna i zasądził od oskarżonego na rzecz Skarbu Państwa koszty sądowe, w tym kwotę 160 złotych tytułem wydatków i kwotę 180 złotych tytułem opłaty.

Wyrok ten nie został zaskarżony przez strony i uprawomocnił się w dniu 22 października 2015 r.

Kasację od wyroku z dnia 14 października 2015 r., w sprawie II K (...), wnioskował na podstawie art. 521 § 1 k.p.k. Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny, zaskarżając powyższy wyrok w całości na korzyść skazanego A. B.. Na zasadzie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. i art. 537 § 1 i 2 k.p.k. zarzucił rażące naruszenie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k., polegające na skazaniu A. B. za czyn z art. 209 § 1 k.k. popełniony w okresie od 1 czerwca 2013 r. do 1 marca 2015 r. pomimo tego, iż za popełnienie tego czynu został już skazany prawomocnym wyrokiem Sądu Rejonowego w O. z dnia 28 sierpnia 2015 r., w sprawie II K (...) - co stanowi bezwzględną przyczynę odwoławczą określoną w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k.

W konkluzji Minister Sprawiedliwości - Prokurator Generalny wnioskował o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Rejonowego w O. i umorzenie postępowania w sprawie na podstawie art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasacja jest zasadna w stopniu oczywistym, należało więc rozpoznać ją w trybie art. 535 § 5 k.p.k. i uwzględnić w całości. Trafnie podniesiono w tej nadzwyczajnej skardze, że w niniejszej sprawie wystąpiła bezwzględna przyczyna odwoławcza.

Nie ulega najmniejszej wątpliwości, że wydane przez Sąd Rejonowy w O. obydwa wyroki - z dnia 28 sierpnia 2015 r., w sprawie II K (...) oraz z dnia 14 października 2015 r., w sprawie II K (...) - dotyczą tego samego przestępstwa niealimentacji z art. 209 § 1 k.k., popełnionego przez A. B. na szkodę syna P. B.. Pierwszy z nich obejmuje okres od czerwca 2013 r. do marca 2015 r. (k. 61 akt II K (...)), zaś drugi okres od dnia 1 czerwca 2013 r. do dnia 1 marca 2015 r. (k. 123 akt II K (...)). Porównanie treści obydwu orzeczeń prowadzi do oczywistego wniosku, że przypisane temu samemu sprawcy okresy uchylania się od świadczeń alimentacyjnych ściśle pokrywają się ze sobą, dotyczą tego samego zobowiązania i zostały popełnione na szkodę tego samego pokrzywdzonego - syna skazanego, P. B..

W orzecznictwie sądowym utrwalony jest pogląd, że w przypadku przestępstw niealimentacji, które należą do kategorii tzw. przestępstw zbiorowych,

sformułowana w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k. przeszkoda procesowa w postaci *rei iudicatae* może zachodzić wyłącznie wówczas, gdy okresy uporczywego uchylania się od obowiązku świadczeń alimentacyjnych, ustalone w kolejno rozpoznawanych sprawach, są identyczne i pokrywają się ze sobą, lub gdy okres określony w sprawie następnej został w całości objęty skazaniem w sprawie rozpoznawanej poprzednio, prawomocnie już zakończonej (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 25 października 2016 r., IV KK 338/16, KZS 2016, Nr 12, poz. 17; z dnia 26 września 2007 r., III KK 260/07, OSNwSK 2007, Nr 1, poz. 2052; z dnia 17 listopada 2004 r., V KK 272/04, Lex Nr 163223).

W tej sytuacji wyrok z dnia 14 października 2015 r., o sygnaturze akt II K (...), obciążony jest bezwzględną przyczyną odwoławczą wyrażoną w art. 439 § 1 pkt 8 k.p.k., ponieważ został wydany w sprawie, w której postępowanie karne co do tego samego czynu tej samej osoby zostało już prawomocnie zakończone, a zatem istniała powaga rzeczy osądzonej (*res iudicata*). W takiej sytuacji powyższy przepis nakazuje uchylić orzeczenie, jeżeli zostało wydane pomimo zaistnienia negatywnej przesłanki procesowej w postaci stanu rzeczy osądzonej, przewidzianej w art. 17 § 1 pkt 7 k.p.k.

Naruszenie powagi rzeczy osądzonej - do naruszenia której zasady dochodzi automatycznie, w wypadku naruszenia *rei iudicatae* - jest jednym z najpoważniejszych uchybień w toku postępowania karnego. Prowadzenie bowiem postępowania wbrew zasadzie *ne bis in idem* rażąco godzi w gwarancyjną regułę pewności stanu prawnego. Stąd, powszechna jest praktyka eliminowania z obrotu prawnego orzeczeń, które dotyczą spraw już poprzednio prawomocnie osądzonych (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 listopada 2004 r., WA 23/04, OSNwSK 2004, Nr 1, poz. 2207).

Mając na uwadze podniesione powyżej okoliczności, należało uwzględnić kasację jako oczywiście zasadną, uchylić prawomocny wyrok Sądu Rejonowego w O. z dnia 14 października 2015 r., sygn. akt II K (...) i umorzyć postępowanie w tej sprawie.

O kosztach procesu w sprawie orzeczono na podstawie art. 632 pkt 2 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k. i art. 638 k.p.k.

r.g.